

کرونا بالاخره اوپک را زمین زد

شیوع ویروس کرونا یک نقطه تعیین کننده در تقاضا برای نفت را که مدت هاست انتظار آن می رود را جرقه زد و این پرسش مطرح شده است که آیا اوپک می تواند خود را برای تطبیق با این شرایط که به نظر دائمی می آید، آماده کند؟

در زمانی که افزایش خودروهای برقی و تغییر جهت به سمت منابع انرژی تجدیدپذیر، چشمانداز طولانی مدت تقاضا برای نفت را کاهش داده است، شیوع ویروس کرونا هم مصرف روزانه نفت خام را در اوایل سال جاری میلادی، یک سوم کاهش داد.

این وضعیت برخی از مقامات اوپک را بر آن داشت تا بپرسند که آیا این کاهش چشمگیر تقاضا، ایجاد کننده تغییر دائمی است یا نه و اگر نفت به پایان دوره خود نزدیک می شود، چگونه عرضه را به بهترین شیوه می توان مدیریت کرد.

یک منبع صنعتی نزدیک به اوپک گفت: «مردم با یک واقعیت جدید مواجه شدند و تلاش می کنند آن را متوجه شوند.»

وی افزود: «این احتمال در ذهن همه بازیگران اصلی وجود دارد که میزان مصرف احتمالا به طور کامل بهبود نخواهد یافت.

رویترز با ۷ نفر از مقامات کنونی و پیشین اوپک و منابع دیگر مصاحبه کرده است اما اکثر آنها خواستند که نامشان فاش نشود. آنها گفتند بحران امسال که قیمت نفت را به زیر ۱۶ دلار در هر بشکه رساند، اوپک و ۱۳ عضو را ترغیب کرد تا دیدگاه بلندمدت در مورد

چشم انداز رشد تقاضا را زیر سوال ببرند.

تنها ۱۲ سال پیش، زمانی که قیمت نفت به ۱۴۵ دلار در هر بشکه رسید زیرا تقاضا افزایش یافته بود، دولت های عضو اوپک از پول لبریز شدند.

اکنون در صورتی که کاهش دائمی مصرف شروع شود، اوپک با یک تغییر چشمگیر مواجه می شود. این گروه نیاز خواهند داشت تا حتی بسیار دقیق تر، همکاری با تولیدکنندگان دیگر نظیر روسیه را برای به حداکثر رساندن درآمدها مدیریت کند و مجبور است تضمین کند که روابط داخل گروه برای به دست آوردن سهم از بازار در حال از دست رفته نفت، به تیرگی نکشد.

حسن قبازد، رئیس بخش تحقیقات اوپک طی سال های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۳ که اکنون به صندوق های پوشش ریسک و بانک های سرمایه گذاری مشاوره می دهد، گفت: «کار اوپک به علت تقاضای کمتر و تولید بیشتر کشورهای غیراوپکی سخت تر خواهد شد.»

یک مقام مطالعات بخش انرژی وزارت نفت یکی از کشورهای بزرگ عضو اوپک گفت شوک های وارده به تقاضا برای نفت در گذشته به تغییرات دائمی رفتار مشتریان منجر شده است. وی افزود این بار بعید است که وضعیت متفاوت باشد.

«تقاضا به سطح پیش از بحران باز نمی گردد یا زمان می برد که این اتفاق بیفتد... نگرانی اصلی این است که تقاضا برای نفت در سال های آتی به علت پیشرفت های سریع فناوری به اوج برسد به ویژه در بخش باتری خودرو.»

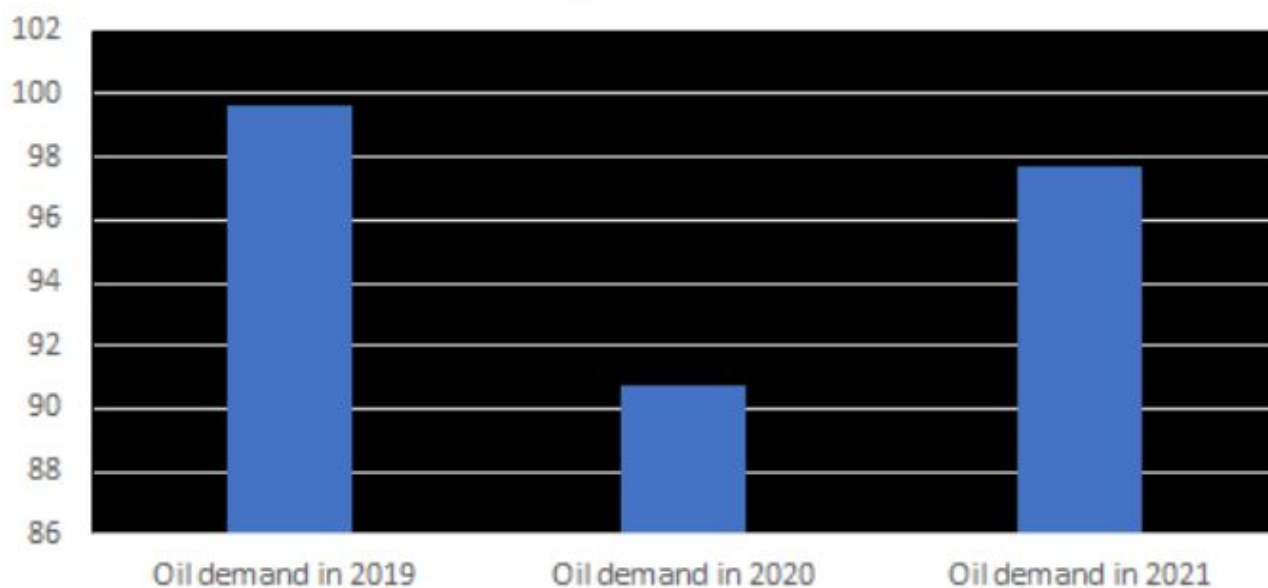
در سال ۲۰۱۹، روزانه ۹۹.۷ میلیون بشکه نفت در جهان مصرف شد و اوپک این رقم را برای سال ۲۰۲۰ روزانه ۱۰۱ میلیون بشکه پیش بینی کرد.

اما اقدامات محدودیت زای قرنطینه در سال جاری که هواپیماها را زمین گیر و خیابان ها را از ترافیک خالی کرد، اوپک را بر آن داشت تا پیش بینی خود برای سال ۲۰۲۰ را به ۹۱ میلیون بشکه در روز کاهش دهد و انتظار داشته باشد که تقاضا برای ۲۰۲۱ حتی به سطح سال ۲۰۱۹ هم نرسد.

OPEC 2019-2021 Global Oil Demand

in millions of barrels per day

Source: OPEC Monthly Oil Market Report, July 2020

* پیش بینی زمان اوج مصرف نفت

کشورهای تولیدکننده، تحلیلگران انرژی و شرکت های نفتی، مدت ها تلاش کردند تا متوجه شوند چه زمانی مصرف نفت به «اوج» خود می رسد، نقطه ای که پس از آن، مصرف، شروع به کاهش دائمی می کند. اما تقاضا به صورت ثابت هر سال بیشتر شده است مگر در استثنای گاه به گاه ناشی از رکود اقتصادی.

با این وجود، اوپک انتظارات را کاهش داده است؛ به گفته یک منبع آگاه اوپکی، در سال ۲۰۰۷، تقاضای نفت در جهان برای سال ۲۰۳۰ را روزانه ۱۱۸ میلیون بشکه پیش بینی کرد. سال گذشته این رقم را به ۱۰۸.۳ میلیون بشکه در روز کاهش داد. در گزارش ماه نوامبر، یک کاهش دیگر اعلام کرد.

مقامات اوپک از اظهارنظر در مورد چشم انداز تقاضا یا سیاست برای این مقاله خودداری کردند اما گفتند تاریخ نشان داده است که اوپک توانایی منطبق شدن با تغییرات بازار را دارد.

OPEC Long-Term Global Oil Demand Forecast

in millions of barrels per day

Source: OPEC World Oil Outlook 2007 to 2019 editions

پیش بینی بلندمدت اوپک از تقاضا برای نفت در جهان

پیش بینی مصرف نفت در خارج از اوپک متفاوت است. شرکت های نفتی چشم انداز قیمت نفت در طولانی مدت را کاهش داده اند زیرا تقاضا برای نفت کمرنگ شده است و در نتیجه این افت قیمت، ارزش دارایی های آنها کاهش یافته است.

موسسه مشورتی DNV GL معتقد است که تقاضا برای نفت احتمالاً در سال ۲۰۱۹ به اوج خود رسیده است.

درصد سهم نفت در مجموعه منابع انرژی جهان به میزان ثابتی در دهه های اخیر کاهش یافته؛ حتی با وجود اینکه حجم مصرفی با توجه به خودروهای بیشتر در جاده ها، افزایش سفرهای هوایی و تولید بیشتر پلاستیک و محصولات دیگر صنعت پتروشیمی، افزایش یافته، از حدود ۴۰ درصد مصرف انرژی در سال ۱۹۹۴ به ۳۳ درصد در سال ۲۰۱۹ رسیده است.

این وضعیت احتمالاً در حال تغییر است زیرا خودروهای برقی بیشتری تولید می شود و خطوط هوایی هم برای رهایی از بحران شیوع کرونا با چالش روبروست. انجمن بین المللی حمل و نقل هوایی (ایاتا) انتظار ندارد که سفرهای هوایی تا سال ۲۰۲۳ به سطح سال ۲۰۱۹ برسد.

یک مقام دیگر اوپک که در پیش بینی ها شرکت داشته با تاکید بر دشوار بودن این پیش بینی ها، گفت: «به محض اینکه صنعت هوانوردی تا پایان سال ۲۰۲۳ بهبود یابد، تقاضا به حالت عادی بازخواهد گشت.»

این وضعیت، اوپک را با چالش روبرو کرده است. بیشتر اعضای گروه که ۸۰ درصد ذخایر نفت ثابت شده در جهان را در اختیار دارند، به شدت به نفت وابسته اند. قیمت نفت که اکنون بالای ۴۰ دلار در نوسان است، هنوز بسیار پایین تر از سطحی است که بسیاری از کشورهای نظیر عربستان برای ایجاد توازن در بودجه خود به آن نیاز دارند.

*** فشارهای جدید**

اوپک که میزان تولیدش حدود یک سوم عرضه جهان را تشکیل می دهد، با بحران ها بیگانه نیست. این سازمان شوک های ناشی از درگیری های خلیج فارس در دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ را مدیریت کرده و راه هایی برای کنار آمدن با تولیدکنندگان غیر اوپکی نظیر صنعت شیل آمریکا یافته است.

در جدیدترین مورد، زمانی که ویروس کرونا تقاضا را کاهش داد، اوپک با روسیه و دیگر هم پیمانان موسوم به اوپک پلاس، توافق کردند میزان تولید خود را رقم بی سابقه ۹.۷ میلیون بشکه در روز معادل ۱۰ درصد عرضه جهانی نفت کاهش دهند. این کاهش تا پایان ماه جولای ادامه یافت.

با این حال، آنچه در آینده انتظار می رود، آزمایش جدیدی از وضعیت اوپک است. به جای کنار آمدن با یکی از این شوک ها، اوپک باید یاد بگیرد با کاهش طولانی مدت تقاضا زندگی کند.

شکیب خلیل، وزیر نفت الجزایر در چند دهه گذشته و از روسای پیشین اوپک، گفت: «این روند، بر همکاری میان اعضای اوپک و میان اوپک و روسیه که هرکدام تلاش می کنند تا سهم خود از بازار را حفظ کنند، فشار وارد می کند.»

احتمالا چالش های کوتاه مدتی در اوپک دیده شود از جمله اینکه ایران و ونزوئلا بخواهند تولید خود را که تحت تحریم ها آمریکا قرار دارد، افزایش دهند.

چالش های دیگر ممکن است خارجی باشد، از آنجایی که این گروه تلاش

می کند مانع سهم گیری تولید نفت شیل آمریکا در بازار شود و در عین حال، تولید خود را برای تقویت قیمت ها کاهش دهد.

قبازرد گفت این گروه احتمالا تا پیش از اینکه تقاضا اوج بگیرد، اندکی زمان برای تطبیق داشته باشد اما این زمان برای اوپک در حال نزدیک شدن است.

وی افزود: «من فکر نمی کنم که تقاضا تا ۲۰۴۰ بیشتر از ۱۱۰ میلیون بشکه شود.» شیوع کرونا، عادت های مصرف کنندگان را تغییر داده است. «این کاهش تقاضا دائمی است.»